

Самусь А.В.

студент,

Науковий керівник: Губанова Т.О.

кандидат юридичних наук,

ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ. СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА НІМЕЧЧИНИ

Поняття «адміністративної юстиції» в зарубіжних країнах, у тому числі і в Німеччині, багатозначно. Адміністративна юстиція розглядається і як порядок вирішення суперечок, що виникають між приватними особами та публічною адміністрацією, і як система органів, що розглядають ці суперечки, і як сама діяльність цих органів. Адміністративна юстиція – одна з найважливіших гарантій законності, заснована на принципі поділу влади і покликана забезпечити обов'язок органів публічного управління здійснювати свою діяльність виключно в рамках закону.

Адміністративна юстиція як певна форма правового захисту громадян розглянута у працях таких відомих німецьких науковців, як А. Рейнах, Ф. Шрейер, Ф. Кауфман, Ханс-Уве Еріксен та ін. Серед вітчизняних науковців варто назвати праці В. Бевзенка, А. Комзюка, Р. Мельника, А. Неугоднікова та ін.

Виникнення і розвиток інституту адміністративної юстиції значною мірою пов'язане із втіленням у життя теорії розподілу влади. Адміністративна юстиція покликана не допустити свавілля державної влади. Її основне завдання – захист прав та законних інтересів громадян від неправомірних дій та рішень органів виконавчої влади та місцевого самоврядування та забезпечення законності у сфері публічного управління. Реалізація цього завдання можлива лише на основі адміністративно-правових норм, здатних забезпечити справедливий баланс інтересів особистості і держави.

Адміністративну юстицію в Німеччині, зокрема діяльність адміністративних судів можна розглядати наступним чином [5, р. 233].

По-перше, її можна розглядати як діяльність адміністративних судів загальної та спеціальної юрисдикції, що функціонують в рамках всієї судової системи і здійснюють правосуддя, а саме: захист суб'єктивних прав і законних інтересів приватних осіб від неправомірних дій органів публічного управління (органів виконавчої влади та місцевого самоврядування) та їх посадових осіб.

По-друге, під адміністративною юстицією можна розуміти особливий порядок вирішення публічно-правових спорів,

неконституційного характеру між приватними особами та органами публічного управління, який реалізується адміністративними судами загальної і спеціальної юрисдикції в спеціальній процесуальній формі, що по суті являє собою адміністративної судочинство.

По-третє, адміністративна юстиція – це система адміністративних судів загальної та спеціальної юрисдикції, що розглядають публічно-правові спори неконституційного характеру, що в німецькій літературі ототожнюється з поняттям адміністративного процесу.

По-четверте, адміністративну юстицію можна визначити як інститут захисту прав приватних осіб від неправомірних дій органів публічного управління та їх посадових осіб, що включають в себе сукупність правових засобів, принципів і механізмів.

У Німеччині юрисдикція адміністративних судів у сфері публічно-правових спорів має кілька обмежувачів [6; 7]:

1) звернення до адміністративного суду можливе лише в тому, випадку, якщо скарга особи була відхилена адміністративною інстанцією, вищестоящою по відношенню до тієї, яка видала оскаржуваний акт. Таким чином, позов про заперечення управлінського акту може бути подано до адміністративного суду тільки після перевірки цього акту в порядку попереднього адміністративного провадження;

2) для певних областей публічної адміністрації існують самостійні гілки судової системи: суди по соціальних справах; фінансові суди;

3) спори про публічно-правові компенсації вирішуються звичайними судами в порядку цивільного судочинства.

Право на судовий захист в адміністративному процесі закріплюється Основним законом ФРН [1]. Правові основи діяльності адміністративної юстиції в Німеччині складають норми різних галузей права: адміністративного, фінансового (в тому числі, податкового), соціального і громадянського права ФРН. Адміністративні суди Німеччини у своїй діяльності керуються нормами міжнародного права, права ЄС, нормами національного права та рішеннями вищестоящих судів.

Всі судді, які беруть участь у прийнятті рішень в судах адміністративної юрисдикції, діляться на дві великі групи: 1) власне судді і 2) почесні судді (або як їх ще називають судді на громадських засадах). У свою чергу професійні судді також поділяються за своїм статусом на кілька груп: 1) безпосередньо суддя; 2) суддя, який проходить випробувальний термін; 3) «суддя за дорученням».

Як і соціально-судова юрисдикція, система загального адміністративного процесу складається з трьох ланок і включає три інстанції:

- 1) адміністративний суд землі (суд першої інстанції);
- 2) вищий адміністративний суд землі (апеляційна інстанція);
- 3) Федеральний адміністративний суд (касаційна інстанція).

Основою адміністративно-судового розгляду справи є позов.

Перераховані в Положенні про адміністративне судочинство (далі – ПпроАС) і детально встановлені види позовів об'єднують не всі можливі вимоги правового захисту. Щоб уникнути суперечності основному принципу § 40 (1 абз. П. 1) ПпроАС, до уваги повинні прийматися також всі інші види позовів, які конкретно не передбачені законодавцем. В адміністративному процесі не дається точного перерахування видів позовів, і вони не обмежені кількісно [2].

Як і в цивільному, в адміністративному процесі концептуально розрізняються наступні види позовів, встановлені в § 43 ПпроАС (2 абз. п. 1) [2]:

1) конститутивний (позов про встановлення, зміну або відміну правовідносини);

2) позов про виконання зобов'язання (позов про примушення відповідача до вчинення певної дії);

3) встановлювальний позов (позов про визнання).

Адміністративне судочинство Німеччини ґрунтується на принципі так званого пошукового («інквізиційного») процесу, тобто суд (суддя) зобов'язаний самостійно і за своєю ініціативою добувати відсутні, на його думку, докази з метою винесення справедливого, об'єктивного і законного рішення.

Виконання адміністрацією судових рішень, як правило, на практиці не викликає ніяких складнощів і непорозумінь, органи управління, поважаючи рішення адміністративного суду, своєчасно і ретельно виконують їх. Відповідальні посадові особи в разі порушення посадових обов'язків, що спричинили в процесі виконання судового рішення накладення на орган управління штрафних санкцій, відповідають перед відповідним адміністративним органом у порядку регресної вимоги (позову) [3, с. 101].

Підсумовуючи зазначимо, що правові основи діяльності адміністративних судів загальної та спеціальної юрисдикції в Німеччині визначені виключно законодавчими, а не підзаконними актами.

Увага українського законодавця має бути зосереджена на таких аспектах адміністративно-процедурних відносин, відображених у німецькому законодавстві:

- добре пророблена система взаємних прав і обов'язків органів виконавчої влади, спрямована як на захист прав та інтересів приватних осіб, так і на розумне, продумане з точки зору фінансових і тимчасових витрат, функціонування адміністративного апарату;

- розмежування процедур в залежності від розглянутої категорії справ на формальну і неформальну (спрощену);

- відшкодування витрат приватної особи органом виконавчої влади у випадку, якщо адміністративний спір вирішено на користь приватної

особи або мало місце незначне порушення процесуальних або формальних приписів.

Список використаних джерел:

1. Конституція ФРН від 23 травня 1949 р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rfhwb.de/Pravo/Pravo_ru/pravo_ru1.htm
2. Положение об административном судопроизводстве, принятого в ФРГ в 1960 г. (с последними изменениями от 1996–1997 гг.) – [электронный ресурс]. Режим доступа: <http://book/4909/216991/12.5.%.Германия.html>
3. Административно-процессуальный кодекс: концепция, модельный закон и комментирование / Под науч. ред. Йорга Пудельки. Берлин: BWV Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH, 2014. – 254 с.
4. Неугодніков А. М. Адміністративне судочинство Німеччини / А. Неугодніков // Актуальні проблеми держави і права. – 2003. – № 12. – С. 255-258. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.apdp.in.ua/v19/89.pdf
5. Kaufman M. Untersuchungsgrundsatz und Verwaltungsgerichtsbarkeit.– Tübingen: Mohr Siebeck, 2002. – 486 s.
6. Hufen, F. Verwaltungsprozessrecht. 6., neubearb. Aufl. Verlag C.H. Beck München, 2005. – 667 s.
7. Kramer U. Verwaltungsrecht (mit Verwaltungsprozessrecht) / Vorlesungsbegleitendes Skript / Passau, 2011. – 82 s.

Цвіра Д.М.

аспірант,

Харківський національний університет внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ ВИРІШЕННЯ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ У МЕЖАХ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

З прийняттям Кодексу адміністративного судочинства України (надалі – КАСУ) у 2005 році адміністративні суди розглядають спори, що виникають між суб'єктами владних повноважень (органами публічної адміністрації) і фізичними та юридичними особами, у тому числі податкові спори.

Адміністративному судочинству України притаманна чітко визначена процесуальна процедура, суворе регламентація порядку розгляду адміністративних справ з приводу адміністрування податків, зборів, платежів та контролю за дотриманням вимог податкового законодавства, яка забезпечує захист прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від початку відкриття провадження по справі до вирішення податкового спору по суті. Вочевидь, втілення на практиці процедури розгляду податкових